

HOLLAND
FESTIVAL 2018

Münchner Kammerspiele
Christoph Marthaler

TIEFER
SCHWER

INFO

DO 28, VR 29, ZA 30 JUNI 2018
THU 28, FRI 29, SAT 30 JUNE 2018

aanvang starting time

20:30
8:30 pm

locatie venue

Stadsschouwburg Amsterdam, Grote Zaal

duur running time

2 uur 5 minuten, zonder pauze
2 hour 5 minutes, no interval

taal language

Duits (Nederlandse en Engelse boventiteling)
German (Dutch and English surtitles)

inleiding introduction

door by Florian Hellwig
19:45
7:45 pm

meet the artist: het laatste woord

meet the artist: the last word

Het Laatste Woord is een nagesprek waarin toeschouwers hun eigen observaties en gedachten met de kunstenaars en elkaar uitwisselen.

The Last Word is a discussion in which spectators exchange their own observations and thoughts with the artists and each other.

met by Christoph Marthaler

onder leiding van led by Simone van Hulst & Marieke Dijkwel
vr 29 juni – na de voorstelling

Fri 29 June – after the performance

CREDITS

concept concept

Christoph Marthaler, Malte Ubenauf, Ueli Jäggi

cast cast

Annette Paulmann, Hassan Akkouch, Jürg Kienberger, Olivia Grigolli, Raphael Clamer, Stefan Merki, Ueli Jäggi, Walter Hess

regie direction

Christoph Marthaler

toneelbeeld set design

Duri Bischoff

kostuums costumes

Sara Kittelmann

licht light

Jürgen Tulzer

muzikale leiding musical direction

Jürg Kienberger

dramaturgie dramaturgy

Malte Ubenauf

productie production

Münchner Kammerspiele

wereldpremière world premiere

München, 24 juni 2017

hoofdbegunstiger

FONDS 21

productiepartner

A
O M
D M
O

mede mogelijk gemaakt door

Lankveld
Theater Logistics BV

TOELICHTING

Lindau, januari 2017

In de ochtend van 17 januari 2017 gaat de mobiele telefoon van de regionale politicus Regina Sandwege (echte naam bij redactie bekend). Aan de andere kant van de lijn: de voorzitter van de Nationale Veiligheidsraad van het Bodensee. Als Sandwege hoort wat deze tegen haar te zeggen heeft, vormen haar gelaatstreken een grimas die amper te beschrijven is met woorden als verbazing, trots en angst. Voor het eerst in haar leven mag ze deel uitmaken van een commissie! En dan niet een of ander panel van deskundigen. De voorzitter nodigt haar uit voor niets minder dan een geheime commissie. Een commissie die moet gaan adviseren over zaken die de grenzen van het regionaal bestuur ver te boven gaan en die dus van groot toekomstig belang zijn. Het gaat hier volgens de voorzitter om 'menselijke mobiliteit en tijdelijke behuizing'. Mevrouw Sandwege gelooft haar oren niet. Even later pakt ze een kleine koffer in (alleen handbagage is toegestaan) en rijdt ze naar het overeengekomen ontmoetingspunt. Om precies te zijn: naar de steiger van de gemeente Sipplingen aan de oever van het Bodensee. Daar wordt ze, zo was afgesproken, opgehaald en naar de desbetreffende locatie begeleid. Als mevrouw Sandwege bij de steiger arriveert, hebben zich daar inmiddels zes andere commissieleden verzameld. Zwijgend begroeten ze elkaar. Dan verschijnt een motorboot en nodigt een jongeman in wetsuit de aanwezigen uit aan boord te komen. Terwijl het kleine schip vertrekt, kijkt mevrouw Sandwege nog één keer achterom naar de kust. Wat de toekomst gaat brengen, zal haar verbeelding ver te boven gaan. Het wordt donker en de schemering daalt neer over het Bodensee. Een lichte mist vermindert het zicht. En dan, heel plotseling, stopt de motorboot ergens midden op het meer. Een oorverdovende stilte spreidt zich uit. Slechts in de verre verte (of is het in de diepe diepte?) is een zacht geborrel te horen, dat geleidelijk aanzwellt ...

Lindau, januari 2016

Precies een jaar geleden ontdekten twee amateurduikers op het diepste punt van het Bodensee, verscholen tussen de algen, een stalen deur. Toen ze deze openden, bevonden ze zich in een onderwaterkamer, die (tot hun grote verbazing) in de stijl van een 18e-eeuws kantoor was ingericht. Tussen de tegelkachel en de houten tafel zwom een middelgrote snoek. Zodra ze waren teruggekeerd aan het wateroppervlak meldden de duikers de vondst bij het internationale Bodenseemanagement. De directeur van deze semi-private instelling zond onmiddellijk een team van bergingsspecialisten naar de vindplaats en gaf de hele operatie de codenaam 'Tiefer Schweb'. Na een paar uur verschenen de eerste (grove) beelden. Menselijke overblijfselen werden niet gevonden in de onderwaterkamer. In plaats daarvan een verscheidenheid aan persoonlijke bezittingen, meubilair, muziekinstrumenten en in stalen kasten opgeborgen mappen, waarop stickers waren geplakt met de woorden 'pilot project drijvende dorpen BGR A-Z'.

Een complete catalogus van alle gevonden objecten verschijnt volgend jaar bij Edition Klinke (Insel Mainau). De

catalogus met de titel *Tiefer Schweb – het onopgeloste mysterie van een onderwaterontdekking* bevat tevens een gedetailleerd wetenschappelijk rapport. (Geraamde kosten van de 320-pagina's tellende publicatie: 45 Bitcoins.)

TIEFER SCHWEB

Christoph Marthaler maakte bij de Münchner Kammerspiele *Tiefer Schweb*, een absurdistisch-komische voorstelling over de vermetele pogingen van het Duitse ambtenarenvolk om de problemen van de toekomst, zoals overbevolking en klimaatverandering, in kaart te brengen en te reguleren. Marthaler maakt zich in eerste instantie vrolijk om de gedebiteerde ambtenarentaal. Uiteindelijk verlegt hij de focus van de tekst naar de bewegingen en de muziek: meerstemmig gezongen aria's, pophits en volksliederen voorzien de komedie van diepgang en melancholie. Met *Tiefer Schweb* is Christoph Marthaler na lange tijd weer terug op het Holland Festival.

OVER DE ARTIESTEN

Christoph Marthaler (1951, Zwitserland) is een van de belangrijkste regisseurs van het hedendaagse (muziek)theater. In de jaren zeventig en tachtig werkte hij als theatermuzikant bij verschillende Duitse theaters en vooral bij Theater Basel. Zijn grote doorbraak kwam in 1993, toen hij de voorstelling *Murx den Europäer! Murx ihn! Murx ihn! Murx ihn! Murx ihn ab!* maakte bij de Volksbühne am Rosa-Luxemburg-Platz. Samen met zijn vaste vormgeefster Anna Viebrock werkte hij onder meer in het Deutsches Schauspielhaus Hamburg, de Berlijnse Volksbühne en de Oper Frankfurt. Van 2000 tot 2004 was hij directeur van Schauspielhaus Zürich, dat in die periode tot twee keer toe door Duitstalige critici werd verkozen tot 'Theater van het Jaar'. Tussen 1995 en 2003 stond hij zes keer op het Holland Festival. Meer dan vijftien producties van Marthaler werden geselecteerd voor het Berlijnse Theatertreffen. Hij ontving vele prijzen, waaronder onlangs de Gouden Leeuw op de Biënnale van Venetië en de Zurich Art Prize. Zijn recente voorstellingen *Tessa Blomstedt gibt nicht auf*, *Hallelujah*, *Bekannte Gefühle*, *Gemischte Gesichter*, *King Size*, *Das Weisse vom Ei* en *Isoldes Abendbrot* waren wereldwijd te zien op vele festivals. In 2017 regisseerde Marthaler *Die Wehleiter* bij het Deutsches Schauspielhaus in Hamburg en de opera *Lulu* bij de Staatsoper Hamburg. Vanaf 2018 is Marthaler voor drie jaar associated artist bij de Ruhrtriennale in Duitsland.

De **Münchner Kammerspiele** is een van de grootste gezelschappen in het Duitse taalgebied. Sinds de oprichting in 1912 staat het bekend om zijn gerenommeerde ensemble van acteurs en regisseurs, dat voorstellingen maakt die de dialoog en confrontatie met de actualiteit niet schuwen. De Münchner Kammerspiele is een innovatief, hedendaags en internationaal stadstheater met een socio-politieke focus. Van 2010 tot 2015 was de Nederlander Johan Simons artistiek directeur van het huis. In 2013 riep het tijdschrift *Theater heute* de Münchner Kammerspiele uit tot 'Theater van het Jaar'. In 2015 begon Matthias Lilienthal als artistiek directeur. Hij nodigde een diverse groep gastregisseurs uit, zoals Philippe Quesne, Rabih Mroué, Toshiki Okada en Christoph Marthaler.

NOTES

Lindau, January 2017

The local politician Regina Sandwege (her name has been changed to protect her identity) received a call on the morning of 17 January 2017. The caller was the chairman of Lake Constance Board's National Security Council. When Sandwege had heard what the caller had to say to her, the grimace on her face conveyed surprise, pride and fear. For the first time in her life she was going to be on a committee! And not just some panel of experts – the chairman had invited her to join nothing less than a secret committee advising on matters far beyond the regional administration's remit and thus of great importance to the future. According to the chairman, it was about 'human mobility and temporary housing'. Ms Sandwege could hardly believe her ears. Immediately she packed a small suitcase (only hand baggage was permitted) and drove to the agreed meeting place: the jetty in the municipality of Sipplingen on the shore of Lake Constance. It had been agreed that she would be collected there and escorted to the relevant location. Six other committee members were already present when Ms Sandwege arrived. They silently greeted each other. A motorboat docked and a young man in a wetsuit invited them to embark. Ms Sandwege gazed back at the coast one last time as the small craft departed. What the future held far exceeded her imagination. It was growing dark and dusk was descending over Lake Constance. A light mist made it difficult to see. The motorboat stopped somewhere in the middle of the lake. A deafening silence spread. Only in the far distance – or was it in the deepest depths? – a soft gurgle became audible which gradually grew louder...

Lindau, January 2016

Exactly a year ago two amateur divers happened upon a steel door, hidden in the algae, at the deepest point in Lake Constance. When they opened it, they discovered an underwater room, which they were very surprised to find furnished in the style of an 18th century office. A medium-sized pike was swimming between the tiled stove and the wooden table. When the divers resurfaced, they immediately reported the discovery to the international Lake Constance management board. The director of this semi-private institution immediately sent a team of salvage specialists to the location, giving the operation the code name 'Tiefer Schweb'. After a few hours the first rough images came through. No human remains were found in the submerged room. Instead, there was a variety of personal belongings, furniture, musical instruments and folders stored in steel cabinets emblazoned with stickers with the words 'pilot project floating villages BGR A-Z'.

A complete catalogue of all the objects found will be published next year in Edition Klinke (Insel Mainau). The catalogue entitled *Tiefer Schweb – the unsolved Mystery of an underwater Discovery* also contained a detailed scientific report. (Estimated cost of the 320-page publication: 45 Bitcoins.)

TIEFER SCHWEB

Christoph Marthaler created *Tiefer Schweb* at the Münchner Kammerspiele. It is an absurdist comedy about the brave attempts of the German civil servant population to map out and regulate the problems of the future like climate change and overpopulation. Initially, Marthaler has a lot of fun with the officialese for which this particular class is notorious. In the end, he shifts the focus from the words to movements and music: arias for multiple voices, popular hits and folk songs add depth and melancholy to the comedy. *Tiefer Schweb* marks Christoph Marthaler's return to the Holland Festival after many years.

ABOUT THE ARTISTS

Christoph Marthaler (1951, Switzerland) is one of the most important contemporary directors of musical theatre. In the 1970s and 80s he worked as a theatre musician for a number of German theatres, above all for Theater Basel. His breakthrough came in 1993, when he created the production *Murx den Europäer! Murx ihn! Murx ihn! Murx ihn! Murx ihn ab!* at the Volksbühne am Rosa-Luxemburg-Platz. Together with stage designer and regular collaborator Anna Viebrock he worked in amongst others the Deutsches Schauspielhaus Hamburg, the Berlin Volksbühne and the Oper Frankfurt. Between 2000 and 2004 he led the Schauspielhaus Zürich, which was named 'Theatre of the Year' by German-speaking critics twice during that period. He took part in the Holland Festival six times between 1995 and 2003. More than fifteen productions by Marthaler were selected for the Berliner Theatertreffen. He has received many awards, including most recently the Golden Lion at the Venice Biennial and the Zurich Art Prize. His recent productions *Tessa Blomstedt gibt nicht auf*, *Hallelujah*, *Bekannte Gefühle*, *Gemischte Gesichter*, *King Size*, *Das Weisse vom Ei* and *Isoldes Abendbrot* have been shown worldwide at a variety of festivals. In 2017 Marthaler directed *Die Wehleider* at the Deutsches Schauspielhaus in Hamburg and the opera *Lulu* at the Staatsoper Hamburg. Starting in 2018, Marthaler will be associated artist of the Ruhrtriennale.

The Münchner Kammerspiele is one of the largest theatre companies in the German-speaking world. Since its establishment in 1912, it has been known for its renowned ensemble of actors and directors unafraid of making performances which discuss and deal with current affairs. The Münchner Kammerspiele is an innovative, contemporary and international municipal theatre company with a focus on socio-political issues. The Dutchman Johan Simons was its artistic director from 2010 to 2015. The magazine *Theater heute* proclaimed the Münchner Kammerspiele 'Theatre of the Year' in 2013. Matthias Lilienthal was appointed its artistic director in 2015. He has invited a diverse group of guest directors to the theatre, including Philippe Quesne, Rabih Mroué, Toshiki Okada and Christoph Marthaler.